

## Csajkók párviadala.

Irta: *Hajóss József.*

Rég ismert tény, hogy az állatvilágban, különösen a gerinczesek körében, pázás idején a hímek a nőstények előtt valóságos harcokat vívnak egymással, melyek igen gyakran az egyik küzdő fél halálával végződnek. A nőstény nyugodtan szemléli a harcot, s annak befejezése után minden lelkifurdalás nélkül fogadja a győztes udvarlását, ha mindjárt előzőleg a legyőzöttét



fogadta is. Hasonló esetek — habár korlátozottabb számban — a gerinctelen állatok között is előfordulnak, a minék egyik érdekes — már többek által megfigyelt — példáját a mellékelt rajzban is bemutatom. Ez a „nagyfejű csajkó“ (*Lethrus cephalotes*) párviadala. A bogár életmódja eléggé ismeretes, úgy, hogy annak leírását mellőzhetőnek tartom s csak a hímek párviadalának — mint kevésbé ismert ténynek — leírására szorítkozom. Gyűjtő kirándulásaimon már több ízben találtam hímeket, melyek torán és potrohán szabályos kerek lyukak voltak, mintha vastag tűvel keresz-

tül döfték volna őket. Hiába kerestem ezen sérülések származását, míg az elmúlt tavaszon a véletlen reá vezetett. A Budaörs közepében levő „Irhás árok“ partjain egész csajkó telepre bukantam, a hol ily sérült hímeket a part tövében tizivel találtam. Ez által figyelmessé téve jobban megfigyeltem a partoldal s egyszerre csak látom, a mint két hím dühösen egymásnak ront s hatalmas rágóival ellenfelét megsebezni igyekeznek. A harc igen változatosan s oly dühvel folyt, hogy többször mind a két küzdő fél legurult a partoldalra. Ilyenkor békésen egymás mellett kapaszkodtak fel a nyílásig, a honnan a nőstény a küzdelmet szemlélte; ide érve azonban ismét ádáz dühvel csaptak össze, s folyt a harc tovább, a míg végre az egyiknek sikerült ellenfele egyik lábát leharapni, s az így megbénított felet a harctérről elűzni. A győztes azután a nősténynek kezdett udvarolni, mely azt el is fogadta. Ilyen viadalt azután többet is volt alkalmam megfigyelni, a melyek között néhány az egyik fél halálával is végződött.

E helyen megemlítem még, hogy ezen környéken a *Lehrus cephalotes*-nek Magyarországon eddig még meg nem figyelt fajváltozata, a var. *podolicus* Fisch is elég gyakran előfordult. Ez a változat azonban véleményem szerint nem egyéb, mint a lárvának hiányos táplálkozása folytán keletkezett torz példányok.

## A Hyperinik monographiája.

Dr. Petri Károly könyvének ismertetése.

Irta Csiki Ernő.

Dr. Petri Károly, hazánkfia a segesvári ág. ev. polgári fiúiskola igazgatója, az orrmányos bogarak egyik fajokban gazdag csapatját, a *Hyperini*-ket, tette az utóbbi években tanulmánya tárgyává. Tanulmányairól terjedelmes magánrajzban <sup>1)</sup> számol be, melyet alábbiakban ismertetek.

A *Hyperini*-k csapatjával régebben főleg C a p i o m o n t foglalkozott, ki annak idején e csoportot monographikusan is tárgyalta, kivüle főleg Kirsch, Kraatz, Bedel és Seidlitz neveihez fűződik azoknak systematikai tárgyalása. Petri munkájában C a p i o m o n t-t követi, elfogadja annak a mellközép belső és a mellvég külső oldalmezének szerkezete alapján két alcapatra (*Cepurides* és *Hyperides*) való felosztását. Az eddig ismert 8 *Cepurida*-

<sup>1)</sup> Petri, dr. Karl., Monographie des Coleopteren-Tribus Hyperini. Herausgegeben vom Siebenbürgischen Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt Mit 3 Tafeln und 58 Textfiguren. IV és 210. p., Hermannstadt, 1901.